Epidemiologie 2-010 22.4.2010 7:48 Str. 100
proLékaře.cz | 29.12.2026

Vzpomínka na MUDr. Františka Galliu (k 60. výročí jeho úmrtí)

Narodil se 4. září 1912 v Koryčanech u Kyjova, maturoval na reálném gymnáziu v Zábřehu na Moravě a promoval v roce 1936 na lékařské fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Po promoci pracoval jako sekundární lékař v monoprimariátní nemocnici v Humpolci, společně se svou ženou Jindřiškou.

V roce 1939 získali manželé Galliovi možnost emigrovat do Venezuely zásluhou jejich přítele ze studií MVDr.V. Kubeše, který byl ředitelem ústavu pro veterinární výzkum v Caracasu, a jejich švagra MVDr. R. Novického, který již pracoval na tamních vládních projektech. Povolení k emigraci vyžadovalo zdlouhavá jednání s protektorátními úřady a teprve v lednu 1940 se jim podařilo odcestovat. Dr. Gallia byl přijat do státního veterinárního ústavu a společně s dr. Kubešem pracoval na problematice plurality virů vztekliny, účinnosti Pasteurovy antirabické vakcíny, diagnostiky paralytické vztekliny hovězího dobytka přenášené netopýry, venezuelské encefalitidy a spontánní encefalomyelitidy myší vyvolávané Theilerovým virem. Ve válečných letech 1942–1944 publikovali na tato témata řadu prací ve venezuelském, americkém a kanadském odborném tisku. O této publikační činnosti informovali československé ministerstvo vnitra v Londýně, které shromažďovalo informace o vědeckých aktivitách občanů žijících v exilu.

Během své nedobrovolné emigrace udržovali manželé Galliovi kontakty s československým vyslanectvím v Caracasu i s tamější krajanskou komunitou. Ještě před skončením II. světové války se přihlásili na výzvu exilového ministerstva sociální péče k návratu do vlasti. Do Československa se vrátili začátkem roku 1946 a oba nastoupili do Státního zdravotního ústavu v Praze. Dr. Gallia tam založil laboratoř pro výzkum a diagnostiku virových nákaz při odboru epidemiologie a mikrobiologie vedeném prof. K. Raškou. Své bohaté zkušenosti ve virologii uplatnil při výzkumu klíšťové encefalitidy a jako první v Evropě identifikoval původce klíšťové encefalitidy u lidí a prokázal ohniskovou této nákazy průkazem virů z klíšťat v endemických oblastech. V roce 1949 objasnil také mj. původce epizoocie psitakózy u papoušků dovezených z ciziny a později zahájil i etiologickou diagnostiku chřipky.

Jeho laboratoř byla umístěna v suterénních prostorách, které i v tehdejší době naprosto nevyhovovaly z hlediska bezpečnosti práce s viry. V těchto nevyhovujících podmínkách se nakazil opakovaně klíšťovou encefalitidou a okolnosti svého prvního onemocnění zevrubně popsal v Časopise lékařů českých (1949/9, 88, 224–229). Infekce probíhala jako dvoufázové onemocnění s akutním horečnatým začátkem, po němž následovala latentní asymptomatická fáze, po které se vyvinul typický obraz meningoencefalitidy s výraznou encefalitickou složkou. Zřejmě šlo o profesionální infekci získanou při zpracování patologických vzorků nemocných, u kterých Gallia následně identifikoval jako původce virus klíšťové encefalitidy. Ačkoliv sám prodělal těžkou klinickou formu onemocnění s typickou symptomatologií a patologickým nálezem v mozkomíšním moku, pokračoval i v období rekonvalescence ve vědecké práci. Se spolupracovníky publikoval např. sdělení o izolaci viru encefalitidy od nemocných z endemické oblasti na Berounsku, prokázal úlohu klíšťat *Ixodes ricinus* jako vektorů této virózy, popsal první výsledky diagnostiky psitakózy u papoušků importovaných z ciziny do pražské zoologické zahrady i její přenos na kontaktní osoby a vypracoval metodiku virologické diagnostiky poliomyelitidy.

Dne 1. dubna 1950 na svém pracovišti podlehl infarktu myokardu ve věku ještě nedožitých 38 let. Jeho průkopnické aktivity se promítly nejen do rozvoje virologické metodologie a diagnostiky, ale také do problematiky zoonóz, úlohy vektorů v přírodní ohniskovosti nákaz a uplatnily se zejména v diagnostice virových infekcí a jejich klinice a patologii. Galliovy objevné práce znamenaly první úspěchy československé virologie v evropském a mezinárodním měřítku. Byl vyznamenán státní cenou in memoriam a jeho zásluhy o rozvoj české virologie připomíná pamětní deska umístěná v předsálí velké posluchárny Státního zdravotního ústavu v Praze.

Doc. MUDr. Juraj Strauss, CSc.